

[Justitsministeren.]

omkring den 1. september 1944 var så godt som ophørt.

Disse momenter, at der ikke forelå noget oprindeligt initiativ, og at firmaet trak sig ud af arbejderne efter den 29. august 1943, var for ministeriet momenter, der i væsentlig grad måtte dominere det samlede billede af sagen. Hertil kom, at det ved talrige afhøringer af arbejdsformænd og mange andre var oplyst, at firmaet havde ført en så betryggende kontrol som muligt med udbetalingen af arbejdslønninger m. v. Under sagen var det oplyst, at Wright, Thomsen & Kier i 1940 have måttet betale en bod på 5 000 kr. til entreprenørforeningen i anledning af, at firmaet uden at indhente godkendelse fra foreningen havde betalt for høj timeløn til nogle tømrere. Firmaet havde påtaget sig et arbejde for værnemagten, men kunne ikke få tømrere til den normale timeløn. Man indgik da den aftale med tømrerne, at disse mod at arbejde i „akkordtempo“ skulle have en timeløn, der omtrent svarede til den løn, de erfaringsmæssigt kunne have opnået ved akkordarbejde. Firmaet mente, at aftalen ville være blevet godkendt af entreprenørforeningen, hvis man havde forelagt sagen, hvad der ikke var tid til, og foreningen har da også i en skrivelse til Wright, Thomsen & Kier pointeret, at boden var at betragte som en ordensbod. Wright, Thomsen & Kier hævdede, at arbejdet faktisk blev udført så hurtigt, at det ikke blev dyrere, end om det havde været akkordarbejde.

Herudover var der ikke ved revisionen påvist uregelmæssigheder vedrørende arbejdslønninger, og alle de afhørte funktionærer erklærede da også, at firmaet holdt sig til lønoverenskomsterne og derfor også ofte havde vanskeligheder med at holde på arbejderne, da ikke alle andre firmaer var lige så nøjeregnende. Der var således i det foreliggende materiale intet grundlag for nogen formodning om, at firmaet havde ført sortbørspolitik med hensyn til arbejdslønninger, ligesom det var oplyst, at firmaet havde afvist krav om kun at antage arbejderne igennem de nazistiske arbejdsanvisningskontorer.

Når de omstændigheder, jeg lige har nævnt, i så væsentlig grad prægede billedet af Wright, Thomsen & Kier, måtte det for

ministeriet stå således, at der, for at der kunne blive spørgsmål om tiltale for værnemageri, måtte kunne påvises misligheder eller belastende momenter af væsentlig betydning på andre områder.

I denne henseende mente man ikke at kunne tillægge de forskellige festligheder, der har været afholdt ved startbaners indvielse o. lign., nogen større betydning, navnlig da man ikke kunne afvise firmaets forklaring, at disse rejsegilder blev afholdt for at undgå, at tyskerne iværksatte mere storstilede festligheder.

Af større betydning var spørgsmålet, om der på noget senere tidspunkt forelå noget anstødeligt initiativ fra firmaet. Der var, efter hvad der fremgår af sagen, oplysninger om, at når et arbejde nærmede sig sin afslutning, rettede firmaet henvendelser til tyskerne for at høre, om der var nye arbejder forestående. Firmaet har herpå givet den forklaring, som for ministeriet syntes rimelig, at firmaet havde en naturlig interesse i at få klarhed med hensyn til kommende arbejder for at undgå opsigelse af arbejdere og hjemsendelse af materiel, som så kort efter skulle tilvejebringes påny.

Af særlig betydning for ministeriet var det såkaldte Bornholmsforhold. Medens rigsadvokaten i sin indstilling til ministeriet fremhævede overpriserne på træet som det efter hans mening mest alvorlige moment, er det oplyst for mig, at ministeriet betragtede Bornholmsforholdet som det alvorligste. Firmaet var blevet angrebet for dette forhold af statens daværende rådgivende ingeniør på Bornholm, civilingeniør Milner, der mente, at firmaet viste en ganske uberettiget iver og krævede meget høje priser for det arbejde, der skulle udføres. Efter det foreliggende var det under sagen oplyst, at Wright, Thomsen & Kier i efteråret 1940 fik meddelelse om, at et tysk entreprenørfirma havde påbegyndt arbejder på Dueodde i forbindelse med en planlagt befæstning af Bornholm. Firmaet sendte en ingeniør til Bornholm. Han talte med civilingeniør Milner, der gav udtryk for, at han gerne så, at danske firmaer overtog arbejderne i stedet for det tyske firma. Wright, Thomsen & Kier satte straks indskibning af materiel i gang, men da firmaets tilbud fremkom, var det væsentlig højere end de sædvanlige priser for tilsvarende arbejder på Bornholm. På